

LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

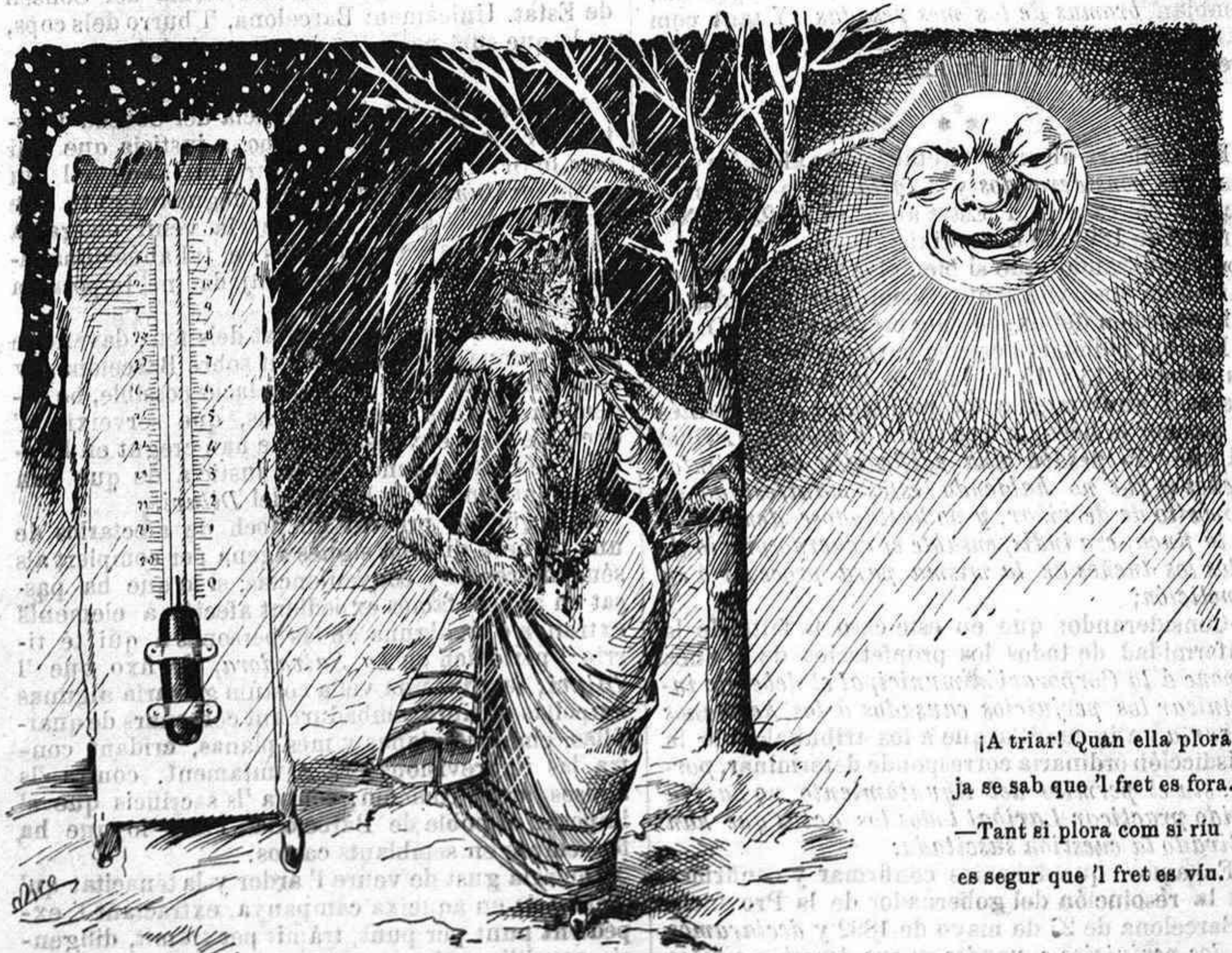
PERIÓDIC SATÍRIC
 HUMORÍSTIC, ILUSTRAT Y LITERARI
 DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada numero per tot Espanya
 Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
 LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
 BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
 Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
 Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

LA CANDELERA

¡A triar! Quan ella plora,
 ja se sab que 'l fret es fora.
 —Tant si plora com si riu
 es segur que 'l fret es viu.

UN NOU ESCANDOL

LO CARMETLO DEL CARRER DE AVINYÓ

III Y ÚLTIM

La ruina de la casa n.º 15 del carrer de Avinyó va consumarse únicament en la part que convenia al Sr. Laribal: los demás cossos del edifici encare restan en peu. La part contigua á la casa número 13, aquella de la que 'l Sr. Laribal ne possehia sols una botiga, van derribarla las brigadas del Ajuntament. Ni que 'l mateix director del *Diluvi* en persona hagués dirigit els treballs de demolició s' hauria procedit ab mes desembrás en favor de las sevas conveniencias.

Naturalment, los germans Llevaria, entaularen recurs de alsada davant del governador, y posteriorment presentaren demanda contenciosa administrativa, en defensa de sos drets atropellats.

Per no donar desmesuradas proporcions als presents articles, prescindirém de detallar las incidencias de aquestes procediments. Sols un pormenor ens permetrém mencionar, y es que 'l Sr. Laribal, en unas posicions que va absoldre, manifestá que al demanar lo derribo de la casa de núms. 13 y 15, havia suferit un error involuntari. ¡Angelical ignocencia! Per error, per distracció, de bona fé, sense saber ni imaginar lo gran partit que havia de treure de aqueix mal entés, presentá com un sol edifici dos casas distintas y va demanar lo seu derribo, obrant com á amo únich y exclusiu de la de n.º 15, de la qual sols ne possehia com hem dit tantas vegadas una mínima part, y encare subjecta á una servitut de las mes importants.

¡Cuidado que son groixuts los errors involuntaris del Director del *Diluvi*! Mes que lleugeresas, semblan bromas de las mes pesadas. ¡Y tant com han de pesar sobre l' erari municipal, es á dir sobre 'l patrimoni de la Pubilla!

Res indicaré ab mes claretat lo que afirmém com dos dels *considerandos* y 'l fallo de la sentencia dictada pel Consell d' Estat ab fetxa de 23 de Novembre de 1894. Diuen aixís:

»Considerando: que si bien el Ayuntamiento de Barcelona observó las disposiciones establecidas en la instrucción del expediente promovido por D. José Laribal pidiendo permiso para derribar sus casas números 13 y 15 de la calle de Aviñó, faltó el mismo Ayuntamiento en no hacerse cargo antes de otorgar la licencia que sobre la casa de Laribal del núm. 15 pesaba una edificación de distintos dueños y que no habiendo estos manifestado su propósito de derribar, y no hallándose denunciada la finca, era indispensable el acuerdo previo de todos los dueños de la misma para proceder á su demolición;

»Considerando: que en este caso la falta de la conformidad de todos los propietarios de la finca impone á la Corporación municipal el deber de indemnizar los perjuicios causados á los hermanos Llevaria en la cuantía que á los tribunales de la jurisdicción ordinaria corresponde determinar, porque, sin el permiso del Ayuntamiento no habría podido practicar Laribal todos los actos que han motivado la cuestión suscitada;

»Fallamos: que debemos confirmar y confirmamos la resolución del gobernador de la Provincia de Barcelona de 27 de mayo de 1892 y declaramos que los perjuicios causados en sus derechos civiles á los hermanos Llevaria, por esta resolución, deben

ser indemnizados por el Ayuntamiento de la capital de dicha provincia, según la valoración que hagan los tribunales correspondientes.»

En resúm: per haver sorprés lo Sr. Laribal al Ajuntament; per haver afirmat una cosa que no era certa, per haver comés lo qu' ell ne diu *un error involuntari*, presentantse com amo únich de un edifici que no era tot seu, la ciutat de Barcelona se veu avuy condemnada á tenir que pagar als germans Llevaria la indemnisió que determinin los tribunals ordinaris. Aixís ho mana una sentencia inapelable.

La bona fé, l' excés de confiança ó las abusivas complacencias tingudas per l' Ajuntament ab los homes del *Diluvi*, que sempre, á pesar del seu cantonisme y dels seus alardes de independència han tingut á la Casa Gran *concejals sense venera*, encarregats de arregar la major quantitat de carmetlos possible; tots los danys ocasionats á tercer, en virtut de aqueixas complacencias abusivas, deurá saldarlos la ciutat de Barcelona.

Pera fixar la quantía de la indemnisió tenim ara en perspectiva un plet ordinari entre la Corporació municipal y 'ls germans Llevaria y 'l senyor Laribal, causa de tots los perjudicis y beneficiador únich y exclusiu del abús comes, mirará tranquilament y ab lo carmetlo á la boca, com l' Ajuntament se desenreda del embolich en que ell vá ficarlo ab lo seu famosíssim *error involuntari*. Per subvenir á lo que costi 'l litigi y á lo que importi en definitiva la indemnisió 'l *Diluvi* no s' haurá de treure una pesseta de la butxaca.

Ell ja té tot lo solar *despejat* qu' es lo que volía. Los germans Llevaria víctimas de las tretas del seu vehi, cobrarán la indemnisió á que 'ls dona dret indiscutible una sentencia ferma del Consell de Estat. Únicament Barcelona, 'l burro dels cops, es la que surt perjudicada. ¡Paga boig!

No volém discutir la sentencia del Consell d' Estat, per mes que sembla en bona justicia que qui com lo Sr. Laribal, vá cometre un abus (ell diu *error involuntari*) sollicitant indegudament lo que no podia sollicitar, es qui deuria venir obligat á pagar totas las conseqüencias de tal abús dimandadas. Lo respecte á la cosa jutjada 'ns imposa la deguda cautela.

Pero davant de la brutalitat dels fets; davant de la condemna que ha recaygut sobre Barcelona, y contra la qual no hi ha ja apelació possible, bé podem fer algunas consideracions, que serveixin d' exemple y ensenyansa als que han cregut en l' esperit de independència y de justicia de que han blasonat sempre 'ls homes del *Diluvi*.

Si la qüestió present en lloch de afectarlos de una manera directa, sigués agena per complert als seus interessos y conveniencias; si lo que ha passat en aquest famós expedient afectés á elements extranyos ó á alguna de las personas á qui té tiriá 'l periódich de *La Salvadora*, de fixo que 'l *Diluvi*, seguint una vella costum gastaria algunas ampollas de tinta, embadurnant centenars de quartillas, ompliria planas y mes planas, cridant contra las imprevisións del Ajuntament, contra 'ls abusos que 's cometen, contra 'ls sacrificis que s' imposan al poble de Barcelona. Faria lo que ha fet sempre en semblants cassos.

Donaria gust de veure l' ardor y la tenacitat qu' emplearia en aqueixa campanya, extractant l' expedient punt per punt, trámit per trámit, diligencia per diligencia; posant en clar las informalitats comesas, las tolerancias tingudas indegudament,

SOBRE LA CAMPANYA DE EL PAIS, DE MADRIT

—Vosté no es el *pais* verdader; vosté en tot cas será *el pais*... de l'olla.

las complacencias observadas. Desde 'ls funcionaris que van deixarse sorprendre per una sollicitud de derribo de una construcció agena, desde l' Ajuntament que va autorisar-lo, fins á las brigadas que ván portarlo á efecte, no deixaria á ningú os sancer. Ab la má del morter, estaria matxacant per espay de tres mesos á lo menos. Y tot ab l' idea de que 'l públich, en la séva candidés, anés dihent:— ¡Y que claras las canta 'l *Diluvi!*... ¡Y ab quina energia defensa 'ls interessos de la ciutat!... Aqueix diari podrá tenir las sévas cosas; pero d' enter y valent ho es, quan se tracta dels gatuperis de l' administració municipal.

Y en cambi, avuy, qu' es part interessada en la

qüestió, no diu res, ni tracta tan sols de defensarse, si es que puga trobar defensa ó excusa. S' olvida de que á mitjans de agost, lo Sr. Laribal, baix la séva firma, 'ns oferia acompanyarnos al carrer de Avinyó, *documentos en mano*. Consent lo *Diluvi* que se 'l tiri per terra y se 'l pateji, sense exhalar una queixa, ofegant qualsevol crit que puga atraure mes encare l' atenció del públich, sobre aquest escandalós assumpto.

Vostés dirán si es bonich y ayrós que un periódich de tantas agallas vaja á revolcóns... rodant per terra; pero sense treure's lo *carmello* de la boca. Aixó may: primer la mort.

Si nosaltres ens trobessim dintre de la pell del Sr. Laribal y haguessim comés l' *error involuntari* que tants perjudicis ha ocasionat á Barcelona, a penas hauriam vist la sentència del Consell de Estat, condemnant á la ciutat á pagar una indemnació als germans Llavera, lo primer que hauriam fet, hauria sigut personarnos en l' Ajuntament y dir:

—Aqueixa indemnació justa, legítima, dimanada de un *error involuntari* per nosaltres comés, no déu pagarla la ciutat de Barcelona, ni l' Ajuntament que vá fiarse en las nostras afirmacions erróneas; aqueixa indemnació la saldarem nosaltres.

Y obrariam aixís, considerant que fora aquesta la única solució honrosa, digna, justa y equitativa. Y no hauriam esperat siquiera á que ningú 'ns hagués hagut de senyalar semblant camí. L' impuls hauria partit espontáneament del fondo de la nostra consciencia.

¿Tindrà 'l Sr. Laribal, director del *Diluvi*, la grandesa de ánimo y 'l desprendiment necessaris pera renunciar á un benefici obtingut á expensas de Barcelona?

No es probable, y no será certament porque al hereu del Sr. Gassull, que ab tanta constancia y de la manera que sab tothom, vé dedicantse fá temps á rodonejar una gran fortuna, li faltin medis, sols que... ¡son tant dolsos els carmetlos del Ajuntament!

P. DEL O.

CONSOLAT

De Phillipe Tonelli

SONET

«...Volguda esposa: acabo ab amargura aquest escrit dictat pel sentiment: ¡sí! Jo sufreiro ton propi torment, puig ja sé que 'l no véurem te tortura.

Pero créume: no ploris y procura passá 'ls días lo més alegrement que puguis qu' á mí sempre... ¡eternament! ton recort m' omplirà 'l cor de ventura!...»

Y la esposa á eixa carta tant sentida del seu marit, contesta conmoguda: «Espós meu: estant lluny de ma presencia, acabaria ton recort ma vida, si no fos qu' en Lleó á las nits m' ajuda á consolarme de la teva ausencia.»

Traducció lliure de
J. BUÉ VENTURA.

LA NOTA DEL DIA

Diguin lo que vulguin los moralistas y las personas de mal carácter, sa magestat lo Carnaval continúa sent un personatge de bastanta influencia.

Si en aquest moment lo curiós lector trobés la manera d' introduhirse en tots los pisos de Barcelona ahont hi ha noyas per mereixe, viudas inconsolables ó casadas de màniga ampla y costúms independents, quedaria estupefacte al veure 'l cúmul de preparatius que s' están fent pera anar als próxims balls de máscaras.

Los betas y fils han agostat la existencia de cascabels; las botigas de robas baratas no s' entenen de feyna acanant llustrina vermella; las tendas de géneros de punt venen totas las mitjas de color de carn que tenen en dipósit; los quinquillayres no

poden donar l' abast á la demanda de caretas... Repassin las columnas dels diaris, y no veurán altra cosa que gacetillas y anuncis d' aquest género.

«La reputada sociedad *Cupido familiar* está haciendo grandes preparativos para el baile de máscaras que dará mañana en sus salones.»

«El distinguido *Centro romántico* trata de dar dos bailes de máscaras, para los cuales ha contratado la conocida orquesta *Armonía melancólica*.»

«Hemos recibido el programa del baile de máscaras que el próximo viernes tendrá lugar en los salones de la *Lira de las Afueras*.»

Hi ha gent mal pensada qu' encare creu que aquests balls no son altra cosa que un pretest que 'ls joves calaveras agafan per fer de las sévas y aprofitarse de las circunstancias.

—Una noya decenta—diuhen aquests meticulosos—no pot anar á un ball de máscaras, tal com avuy s' organisan.—

¡Quín error!... Tot aixó son veus subversivas y rumors alarmants que fan corre quatre pares de familia que no tenen fills ni saben lo cuydado y 'ls miraments ab que avuy se combinan aquestas festas.

¿Qué 's pensan qu' es un ball de máscaras? ¿Tal vegada 's figuran que allí hi entra qualsevol descamisat, vingui d' allá ahont vingui y encara que porti las botas plenas de barro?

Las juntas directivas ab aixó son molt severas. Guardiáns accidentals de las virtuts qu' en sos salons se congregan, los caps-de-colla de las societats se fan cárrech de la inmensa responsabilitat que sobre ells pesa, y procuran que tot vaji conforme á las prescripcions de la moral moderna... y á las xifras del seu programa económic.

Tothom hi ha d' anar ab copalta y sabatas perfectament enllustradas. Aixó ja es una garantía de cordura y honestitat, porque ¿es possible que s' entregui á cap classe de desmán l' individuo que va ab lo calsat lluhent y porta barret de copalta?

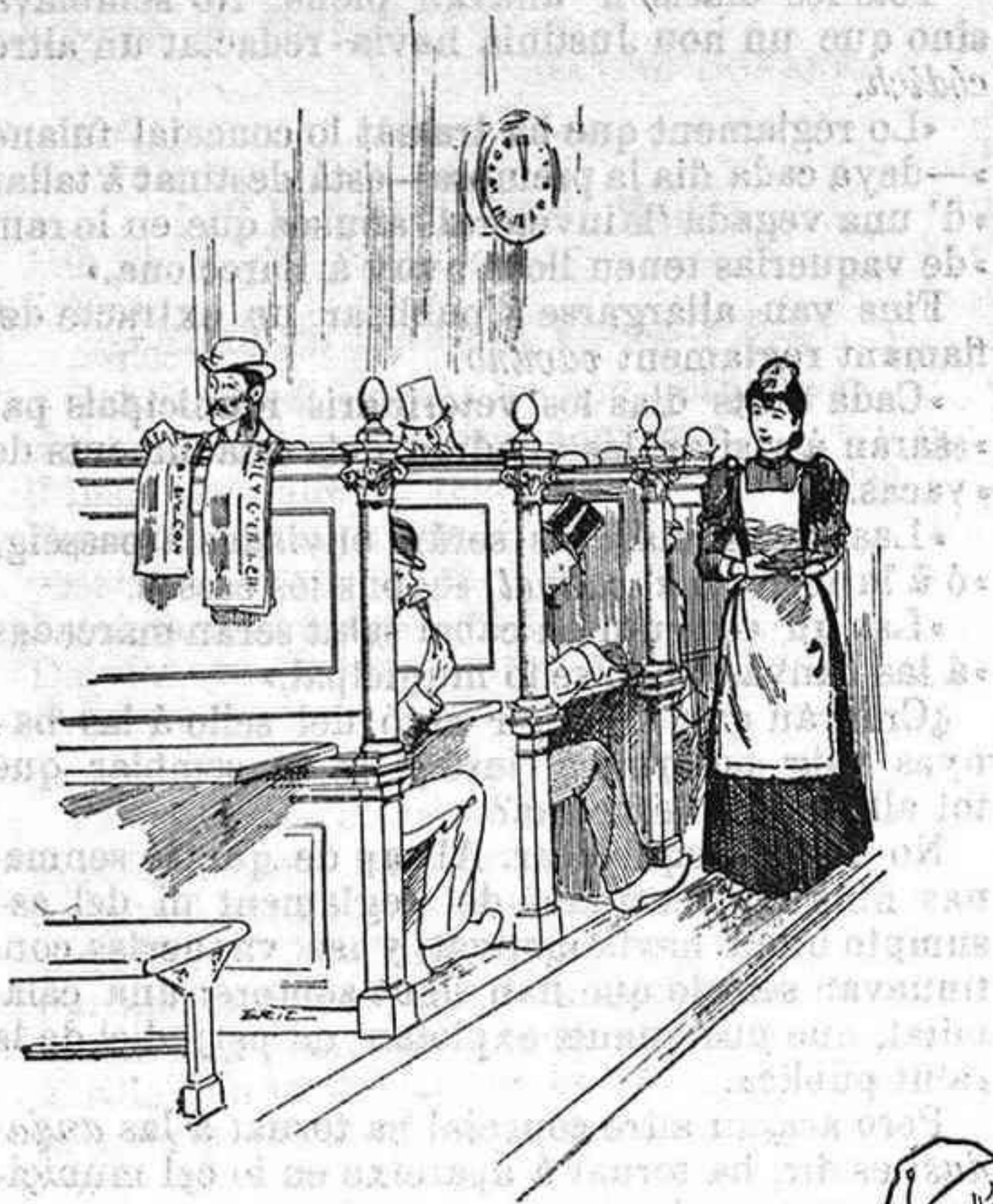
No 's permet ballar ab americana ni molt menos ab lo puro á la boca. Aquesta última prohibició molestará tal vegada als accionistas de la *Tabacalera*, pero en cambi ¡quánt y quánt la agraheixen las pobras senyoretas que d' altre modo haurían de sufrir las emanacions del cigarro y veurían los seus blanquíssims polvos d' arrós convertits lentament en terra groga!

Finalment—y en aquest punt la energía de las juntas es inexorable—no entra ningú al ball sense que previament haja pagat las tres ó quatre pessetas que marca la tarifa. D' aquest modo 's logran ab seguretat dugas cosas: demostrar que 'ls que ballan son gent que disposa de tres ó quatre pessetas, y aumentar los ingresos de la comissió organisadora.

¿Qué pot temer—mirat desapassionadament y sense prevencions ridiculas—qué pot temer la cándida senyoreta que 's presenta en un sarau de máscaras y sab que allí tothom va ab barret alt, tothom gasta levita y tothom ha pagat religiosament lo preu de la entrada?

Enhorabona que las personas morigeradas s' abstinguin de dur las sévas fillas al ball de *La ninfa provocadora*, ahont cada vespre hi ha bofetadas y apagada de gassos; ó al de *El lirio juvenil*, que permet entrar ab brusa y espartenyas; ó al del *Verdadero Mercurio*, ahont no 's passa nit que no hajan d' enviar á buscar un parell de camillas á la casa de socorro; pero ¡privarlas d' anar al *Círculo de los jóvenes honrados*, ó á *La magnolia esfervescente* ó á la *Tertulia de la confianza del distrito*?

COSTUMS INGLESAS

Un restaurant.

Portar à tal extrém lo puritanisme, seria no sols insultar à tan acreditadas corporacions, sino negar lo dret que la dóna té, y tindrà sempre, à la transitoria expansió de la temporada de Carnaval.

Prénguinse la molestia de consultarho à qualsevol senyoreta aficionada, y veurán l'entusiasme ab que 'ls contesta.

—¡Ah! ¡L Carnaval! ¡Aquells deliciosos dias de llibertat absoluta, d' independència complerta, llibres de la brida de las convencions socials, la llengua deslligada, las mans sense trabas, los ulls sense 'l vel del pudor... y la cara tapada ab la máscara!

¡Alló de poder dir à un home clara y directament:—Tú m' agradas; ets un tonto de no declarararte à una noya que viu onze balcons mes enllá de casa teva; perts miserablement lo temps fent l' amor à la filla del adroguer de la cantonada, en lloch de ferlo à una xicoteta rossa que no es gayre lluny d' aquí y qu' es casi segur que no 't daria un nó!....—

Cada edat necessita las sévas expansións; cada estació mereix lo seu culte. Al istiu als banys y à las festas majors; al hivern als balls de máscaras.

Terpsícore—'m sembla qu' es aquesta la mussa que 's cuyda d' aixó—Terpsícore agita 'l cetro de cascabells; crida la juventut al ball, y la juventut no pot mostrarse sorda à la seva amable invitació.

Pares que tenen fillas; los balladors s' esperan, las orquestas llensan ja 'ls seus acorts armoniosos... ¿Qué tardan en acompanyarhi las sévas noyas?

Jo no 'n tinch; pero si 'n tingués...

Si 'n tingués—dit siga entre nosaltres—no las hi deixaria anar.

A. MARCH.

PENSA MAL...

Un fadrí cabalé un día,
passejant per la masía,
la pubilla va sortí
atragada y lleugera
per la porta del darrera
à las cinch del dematí.

En'quell punt l' auba apuntava
y en Pere que la estimava,
va ferse aquest pensament:
«¿Tant mati una noya sola?
De segur va à fer tabola
per 'quí baix en un torrent.»

¿Qué va fer llavors en Pere?
'rrencá à corre al seu darrera
per poderla aconseguí.
Com qu' encare no s' hi veyá,
corrent à cada pas queya
relliscant allá y aquí.

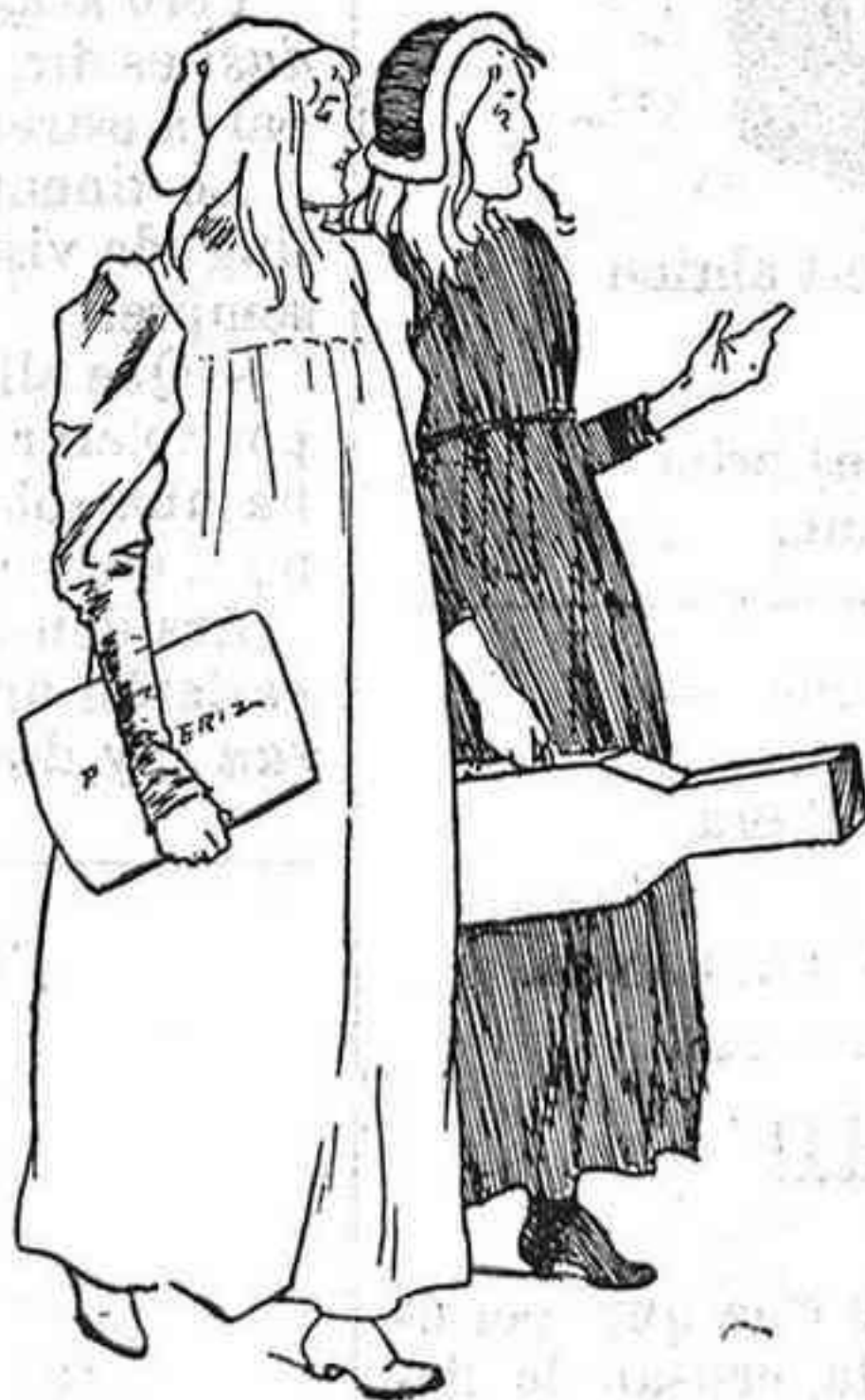
Cridá, al fi, à la pubilleta,
y ella, qu' anava distreta,
d' aquells crits no feya esment;
y ell, mitj mort per la fatiga,
torna à corre y la aconsiga
aprop mateix del torrent.

Ab las calsas estripadas
de caure tantas vegadas,
ja 's tenia per ditxós
si podía lograr d' ella
fer amorosa parella
y parlar baixet tots dos.

—¿Ahont vá tan afanyosa
la pubilla més hermosa
de tot aquest Panadés?—
li digué bufant en Pere;
y ella gira 'l cap enrera,
se 'l mira y no li diu res.

—¿No veus que no tinch sossego
que corro y caich y 'm rebrego
y arribo fet un bastaix?—
Y ella, tot donant miradas
à las calsas estripadas,
se 'n reya de baix en baix.

—Acepta ma companyia,
fins que més alt siga 'l día,

Artistas musicals.

Un bar económic.

A CAL SASTRE

—¿Vol dir que ab aquest abrigh aniré calent?

—¡Y tant!

Jo 'n porto un de molt mes prim y cregi que hi vaig bastant.

qu' en la fosca hi ha perills...—
—No 't necessito pas, Pere, que sols vaig al camp de l' era à fé herbeta pels conills.

PEPET DE VILAFRANCA.

¡TORNEMHI!

Pel istil d' aquestas estrellas ab qu'a que periódicament apareixen á nostra vista, crusan lo firmament y 's fonen pera tornar á visitarnos Deu sab quán, cada deu ó dotze mesos se 'ns presenta un regidor que inspecciona las vaquerías, surt dels estables fent trenta mil extremituts... y desapareix com per escotilló sense deixar de la seva visita ni 'l mes lleugeríssim rastre.

Déu fer un any, poch mes ó menos, que un senyor concejal—que no vull anomenar, per no tenir rahons ab tios ni disputas ab *nebots*—va matar una pila d' horas passejantse per totas las quadras de vacas de Barcelona.

A jutjar per las sevas explicacions, alló no podia anar ni ab rodas. Locals sense condicions higiénicas, bestiar apilotat com arengadas, falta de llum, falta d' ayre, falta de tot... S' havian trobat innumerables vacas tísicas, altras patint de diverssas enfermetats y pocas que gosessin de perfeta salut... à *Dios gracias*.

—La llet en aquestas condicions—deyan los *sueltos* que llavors surtiren en los diaris—mes que aliment es un veneno, un perill, un rápit vehicul conductor de tota classe de malalties.—

Y tant y tant va engrescarse ab la cosa 'l concejal senyor...—¡si 'm descuydo m' escapa 'l nom!—que fins va perdre un grapat de nits empescant-

se un reglament pel us especial de las vaquerías. Tots los diaris n' anavan plens. No semblava sino que un nou Justiniá havia redactat un altre *códich*.

«Lo reglament que ha trassat lo concejal fulano» —deya cada dia la premsa—está destinat á tallar »d' una vegada 'ls inveterats abusos que en lo ram »de vaquerías tenen lloch avuy á Barcelona.»

Fins van allargarse á publicar un extracte del flamant reglament *vacuno*.

»Cada tants dias los veterinaris municipals passarán á visitar las quadras dels establiments de »vacas.

»Las vacas malaltas serán enviadas á passeig, »ó á la torre, ó al *canyet*, segons los cassos.

»Las qu' estiguin en cabal salut serán marcadas »á las banyas ab lo sello municipal.»

¿Creuran que al llegir aixó del sello á las banyas vaig posarme á riure y 'm va semblar que tot alló anava de broma?

No 'm vaig equivocar. Al cap de quatre senmanas ningú 's recordava del reglament ni del assumpto que l' havia motivat, y las vaquerías continuavan sent lo que han sigut sempre: una calamitat, que uns quants explotan en perjudici de la salut pública.

Pero ara un altre concejal ha tornat á las *andadas*: es dir, ha tornat á apareixe en lo cel municipal la estrella ab qu'a.

Lo tinent d' arcalde Sr. Trias ha fet una distinguda visita als establiments de vacas y, lo de sempre:

—Que alló es una vergonya; que Barcelona no pot tolerar semblants focos d' infecció; que no hi ha una sola vaquería que tingui sombra d' higiene... etc., etc.

Ara deurán fer un reglament; los periódichs ne parlarán uns quants dias; los vaquers *se bellugarán*... y després, res mes.

FRASSES ILUSTRADAS

Una noya que té molts partits.

L' estrella ab qu'a desapareixerà, l' assumpto
quedarà mort... y l' higiene pública també.
¡Y hasta un' altra vegada!...

MATÍAS BONAFÉ.

LAS NOYAS DE SANT MARTÍ

Al distingit pianista Casimir Rius

Vosaltres del Parnàs las nou germanas;
si m' escolteu, per caritat donéme
l' inspiració que 'm falta; puig tinch ganas
d' escriure quatre versos. Ajudéme;
vosaltres las xicotas mes galanas
y del parany aquest, en bé trayéme.
Deixéu que de las noyas d' aquest poble
ne canti sa virtut y son cor noble.

Contant que la vritat á tots agrada,
dech dir, que l' hermosura verdadera,
segons l' opinió que 'n tinch formada,
's troba al Poble Nou, Clot y Sagrera.
Parlant de Sant Martí, la mes pintada
xicota dels contorns, queda enradera.
Y si lo que jo 'ls dich, no ho volen creure
se 'n van á Sant Martí que ho podran veure.

A sant Martí, la major part de noyas
que pel treball, may han sigut dolentas,
com no 'ls agrada viure de tramoyas
traballan á la Frábica contentas,
sent ellas del treball preuhadas joyas.
Estant á na la feyna molt atentas,
es com aquestas noyas tan honradas,
ne guanyan sas modestas senmanadas.

Tot just al horitzó n' apunta 'l dia,
l' obrera deixa 'l llit sense galvana,
y vers á na la Fábica fa vía
aixís que sent lo toch de la campana.
Traballa y sols espera ab alegría

FRASSES ILUSTRADAS

Un jove que anirà lluny.

NOVEDATS CIENTIFICAS

Com ara 'ls caballs son bestias
que tenen de conservar-se,
sempre anirán en carril
á truco de no cansarse.

lo dia que s' acaba la senmana,
per reposar un xich ó divertir-se,
ja que per res del mon vol entristirse.

De noyas d' aquest poble, 'n citaríá
alguna, que 'l que guanya la pobreta
ab son constant treball de nit y dia,
serveix per mantenir á sa mareta
que no té mes amparo ni mes guia
que 'l que li don gustosa sa filleta.
¡A cuántas nulitats las esculpeixen
lo nom, y com l' obrera no ho mereixen!

Digueume donchs: ¿en quin poble d' Espanya;
en quínas capitals pobras ó ricas;
en quin recó de mon ó terra extranya
se troban unas noyas tan bonicas,
com las de sant Martí? ¡Ningú las guanya!
Si no que jo no estich ja per musicas...
(vull dir que soch casat), me casaría,
ab una d' aquest poble... ¡cada día!

LLUIS SALVADOR.

PRINCIPAL

Tenim el género chico entronisat en las taulas del antich
teatro de la Santa Creu; pero 'l género chico cultivat per

una artista de talent, com es la Sofia Romero, regularment secundada per una companyia de la qual formen part entre altres elements la Sra. Vivero, la Srta. Paris y 'l senyor Ortas.

La *troupe* s' ha vist molt aplaudida, especialment en las obras *La mujer de papá* y *Mam'zelle Nitouche*, en las quals la Romero llueix lo seu talent y la seva intenció picaresca.

Se preparan algunas novetats. Pels últims de senmana s' anuncia l' estreno de *El moro Muza*, ab música del célebre mestre Chapí.

LICEO

Divendres la Darclée doná la funció de son benefici. Lo teatro estava brillantíssimament concorregut com en sos millors dias.

S' estrená ab tal motiu l' ópera *Pagliacci* de Leoncavallo, jove compositor italiá de l' última fornada. Premiada aquesta composició en un dels certámens de la casa Sonzogno de Milán, aquesta s' encarregá de ferla representar per tot lo mon, concedintli tal volta una importancia excessiva y abusant del bombo.

No es que careixi de mérit en absolut; pero no es una obra mestra ni molt menos. Bé es veritat que l' assumpto resulta mes dramátich que musical. Aixís, l' efecte principal que conté s' expressará sempre millor per medi de la paraula que per la música.

Lo llibre está ben escrit y admirablement versificat, sent obra del mateix compositor. En la música l' orquestració se sobreposa á la melodia. L' autor, sense donarse'n compte, se lliensa á espigolar en los camps de Wagner, de Boito, de Massenet y del mateix Verdi en sos últims temps. Ab tot se destaquen algunas pessas ben contornejadas, tals com lo prólech, lo coro de las campanas, la romansa de tiple, lo duo de tiple y barítono y una serenata de tenor.

Pero en general l' efecte que produheix lo conjunt es de fredor y d' extranyesa.

Molt acertats estigueren en la interpretació la Darclée, en Moretti, l' Aragó, l' Hernandez y en Gennari.

Lo mestre Spetrino dirigí y concertá l' ópera ab plausibile esmero.

En lo resto de la funció la Darclée signé l' heroina.

Cantá l' aria de las Joyas del Faúst com un rossinyol: interpretá ab l' elegancia y primor que té per costum un dels més hermosos fragments de *Manon Lescaut*, y per últim alcanzá un de aquells exitassós que fan época, ab lo duo de tiple y baix del acte tercer de *Gli Ugonotti*. ¡Filletts de Deu, quina manera de arrebatat al públich!... Pocas vegadas se veu un entusiasme tan unánime, espontáneo y delirant. Veritat es també que pocas vegadas s' ha cantat aquell fragment, donant á cada frase l' seu just valor dramátich, y fent gala de una potencia y flexibilitat de medis maravellosos. Tothom se quedá ab las ganas de sentirli cantar tota la partitura.

Lo baix Sr. Perelló, neofit en l' art, se revelá artista de condicions envejables, secundant á la Darclée admirablement. En Perelló posseheix una veu voluminosa y ben timbrada y canta ab notable correcció. Li prometém una brillant carrera.

La Darclée festejada, aplaudida y obsequiada ab valiosos regalos ha prorrogat la seva estancia á Barcelona, donant á mes de la del dimars, altras dos funcions.

ROMEA

Continúan las representacions del aplaudit drama *La bojeria*.

Pera la senmana próxima s' anuncia l' estreno de *L' abim* de 'n Pere Reig.

Demá divendres celebra 'l seu benefici 'l simpátich Frederich Fuentes. Varias pessas cómicas del repertori catalá, la célebre sarsuela *Buenas noches Sr. D. Simón* y una imitació de *Fregoli-Camaleonte* constituheixen lo variat programa de aquesta funció, que molt tindriam d' enganyarnos ó li valdrá al beneficiat un plé á vessar.

TIVOLI

Entre las obras que s' han posat en escena aquests últims dias, s' hi conta *Mam'zelle Nitouche*, en la qual s' hi distingeix notablement la Srta. Cubas y *Los Dioses del Olimpo*, que recorda lo bon temps dels bufos.

Dillúns, ab motiu del 35 aniversari de la batalla de Te-

tuán, se donará una funció á benefici dels voluntaris catalans, ó siga del grapat de valents que quedan encare de aquella hassanya.

NOVEDATS

Fora del *Conde de Monte Cristo* y de *Los perros del monte de San Bernardo*, no s' ha posat res en aquest teatro que siga digne de citarse. Tots los traballs s' encaminan á presentar de una manera digna l' obra de magia *La Redoma encantada*, que, segóns sembla, s' estrenará aquesta nit mateixa, ab un vestuari luxós y las magníficas decoracions de 'n Soler y Rovirosa. Lo personal de la companyia ha sigut augmentat ab un numerós cos de ball.

CATALUNYA

Continúa l' exhibició de quadros vius, introduhintse alguna variació en lo repertori, molt á gust del públich, que celebra lo carácter artístich de l' exhibició.

Del estreno de *La Flor de la montanya*, lletra de 'n Jackson Veyán y música del mestre Saco del Valle, 'n parlarém la senmana próxima.

N. N. N.

NIT D' HIVERN

Silenci pausat
lo menjador guarda.
Encesa la estufa
pel foch curullada
petan los tions
entre rojas flamas.
Molt proper al foch,
esblanquit de cara,
ficso 'l pensament
un xaruch s' escalfa.
A darrera d' ell
vella y demacrada
la mestressa dorm
de cap á la taula.
Entre aquell y aquesta
á poca distancia,
en un balanci
á ratos gronxantse,
de cara á la llum
que del gas devalla,
un pobre minyó
per físicas causas
foll d' aburriment
está corsecantse.
Te 'ls ulls enfonzats,
la fas arrugada....
¡Ser que al mon sufreix
pecats de sos pares!
Es lo fill mitjá
es un tros de l' á nima
de la que allí dorm
y aquell que s' escalfa.

A dintre la estufa
cruixint y trencantse
los ardents tions
fets á trossos cauhen.
La vella dormint
te petits espasmes
lo vell vora 'l foch
tot accionant parla:
tus de tant en tant,
á vegadas guayta
y al tombar, de cop
pel front la má 's passa.
Lo jove segueix
tot balansejantse
ofegant sospirs,
que 'ls llabis delatan.

FENT LO TAST. (Per *J. Pahissa*).

—Després de tastá aquest ví
¿no tastaré res més?

—No.

Si acás vols, es necessari
que avants vejis al rectó.

Per dintre la estufa
restan xicas brasas:
lo vell tot murriós
de vora 'l foch s' alsa:
desperta la vella
tota rondinaire
y 'l jove, xacrós,
fet un mar de llàgrimas
sanguantli lo cor
entra vers sa cambra.

ANTONET DEL CORRAL.

Ja s' ha publicat lo cartell dels Jochs Florals d'enguany, que mes que Jochs Florals casi bé mereixen lo dictat de Jochs episcopals.

Figúrinse que s' anuncian en dit cartell premis extraordinaris oferts pels cinch prelats següents:

L' arquebisbe de Tarragona, 'l bisbe de Barcelona, 'l bisbe de Vich, lo bisbe de Menorca y 'l bisbe de Terol.

Si 'm preguntan á quin lloch del mapa cau lo bisbat de Terol, els diré que tal vegada á Teruel els ne donarán rahó.

Ab cinch bisbes y un arquebisbe, suposant que aquest últim valgui per dos dels primers, tenim

que 'l cartell dels Jochs Florals, pot rivalisar ab l'acte primer de l' Africana.

Ja no mes faltava que algún tranquil hagués ofert un bisbe de tocino adjudicable al poeta que ab més inspiració cantés las excelencias de la *es-cudella catalana*.

Pero per aixó no 's creguin: el tranquil tampoch falta en lo cartell.

Ocultantse ab lo pseudónim genèrich de *Un catalanista* ofereix un objecte artístich d' utilitat pera un fumador, al autor de la millor composició humorística «essent preferida en igualtat de mèrit la que combati la costum de fumar.»

Y ara lliguin caps: al enemich del tabaco que combati la costum de fumar, se li ofereix com á recompensa un objecte artístich de utilitat pera un fumador.

Si aixó no es *fúmesen* que vingui 'l venerable fumador D. Jaume y que ho digui.

L' últim dissapte vá donarse al Liceo lo primer ball de máscaras.

Y no poden figurarse lo desanimat que 's vá veure.

Poca gent, menos máscaras, y de aquestas cap ni una que cridés l' atenció.

¡Quína diferencia d' ara ab aquells temps de l' esplendés, de la gatzara y l' alegria!....

Lo sigle XIX s' ha anat fent vell, y en sos ultims dias ja ni humor li queda per voltarla una estona y anar á destapar una botella de Xampany, en companyia de una bona moxa.

ESTABLIMENTS NOTABLES DE BARCELONA

Plassa de Sant Jaume, núm. 1

DRAPAYRE MUNICIPAL, AL PARCH

—Vajin venint, caballers!
Portin trastos, eynas, robas...

Mentres sigui raro y vell,
tot s' accepta, ¡tot se compra!

Sort que 'l *Circul artístich* se disposa, segons diuhen, a organitzar un de aquells balls de trajos que li han valgut tanta celebritat.

La festa, en tot cas, se donará a la gran sala del Teatro Líric, degudament transformada ¿en que dirian?

En un infern mitològich: en la residencia de Plutón.

Davant de aquesta *infern*al idea se 'm figura que 'ls membres de Sant Lluch s' esgarrifarán.

—Ja veyéu—dirán tots escandalisats—quins d'rroters mes perillosos segueix l' art a Barcelona. En càstich de pintar lo desnú y de cometre altras moltras atrocitats, ells mateixos ja en vida se condemnan a las penas eternas del infern.

Pero si volen revenjarse, 'ls queda un medi molt bó.

Aixís com aqueixos pinta donas nuas fan un ball infernal, ells podrian ferne un' altre de celestial.

Lo local en que 's donés que bé podria ser una iglesia, seria transformat en una reproducció de la gloria, ab lo séu kiosko porteria ocupat per Sant Pere. Y no s' hauria de permetre l' entrada a ningú que no anés vestit de Sant.

Al carrer de Petritxol hi ha prou estampas que podrian servir de figurins.

Ab aixó y ab que conseguissen quaranta dias de indulgencia, quedarian ensorrats per sempre 'ls artistas protervos que a trucos de divertir-se no sembla sino que tingan fet pacte ab en Banyeta.

Un periódich de Madrit, *El País*, ha emprés una campanya contra 'l projecte de ley condonant a Barcelona 'l valor dels terrenos procedents de las murallas.

Si *El País* en lloch de seguir cegament las inspiracions del Sr. Fábregas, s' hagués pres la pena d' estudiar l' assumpto a fondo, veuria que la ciutat de Barcelona al acceptar la solució proposada, lluny de deure cap favor al Estat, aquest es qui ha de agrahirli que l' admeti.

Tothom sab que las murallas que l' Estat vá pulirse eran de Barcelona, y que sols la forsa bruta dels reys absoluts vá poder despossehir al poble barceloní del séu legítim patrimoni.

Mentida sembla que un periódich que blasona de democrátich com *El País* no ho compregui aixís, y 's llansi tan desconsideradament a la defensa dels interessos particulars del Sr. Fábregas, aspirant a un premi considerable per haver descubert una *ocultació tan recóndita*, que consistia en terrenos viables de alguns carrers del Ensanche. Si 'l *País* [se proposa quedarse sense un sol lec-

tor à Barcelona y à Catalunya entera, es facil que ho logri.

Y després que vagi à contar las sévas penas al Sr. Fàbregas, à veure si 'l consola.

¡Ay qué país, qué paisaje y qué paisanaje!...— com deya aquell.

Lo nostre amich y coloborador Sr. Figueras Ribot ha terminat un juguet titulat «*¡Ditxós ball de màscaras!*» el qual ha sigut acceptat per l' empresa del *Teatro Romea*.

Desitjém veurel prompte en escena.

Ara qu' está sobre 'l tapet la qüestió de la noblesa, vé com l' anell al dit un estudi sobre la sanch blava que han publicat los sabis alemanys senyors Frederich y Griffóths.

Sostenen aquests sabis que la sanch humana y de tots los mamíferos es sempre roja.

Los únichs animals coneguts que tenen sanch blava son els crustáceos.

De manera qu' en lo successiu ja no creuré en la noblesa de ningú, à no ser que 's tituli *Marquesa de la Llagosta*, ó *Gran Duch del Llagostí*.

Y encare llavoras diré que me 'ls presentin à taula ab salsa mayanesa.

L' electricitat que tantas maravellas ha produhit en tots los ordres de la vida material ha comensat à aplicarse à l' agricultura.

Un periódich nort-americà dona compte dels experiments eléctrics efectuats en l' estació agrícola de Massachusetts al objecte de acelerar lo desarrollo de las plantas.

Los resultats conseguits son maravellosos. Los rabes, las pastanagas, las xerubias y altras plantas útils subjectes à la influencia de una corrent eléctrica han adquirit un desarrollo ràpit y portentós.

En cambi 'ls naps han resistit al tractament; no hi ha hagut medi d' electricisarlos.

¿Veritat que sembla mentida que 'ls naps no s' electricisin?

XARADA CARNAVALESCA

Primer vá al ball, després sopa,
després surt ab un senyó...
(Dintre de nou ó deu mesos
demànin la solució.)

L' Alhambra de Granada, joya del art árabe, sense rival al mon, corra perill de sufrir desperfectes irreparables, si no 's procedeix ab premura à empendre algunas obras de conservació.

Y com que 'l govern no disposa de fondos, per que li interessa molt mes tenir ben provehit lo seu rebost, que no ben conservadas las joyas monumentals, hi ha un periódich que proposa aumentar lo sorteig de Nadal ab un 25 per cent mes de bitllets, destinantse 'l benefici que s' obtinga de aquest augment à las obras de conservació de l' Alhambra.

Ab aquest sol detall queda pintat lo nostre país.

Grans mals ens rodejan per tot arreu, y l' únich remey que 's troba per conjurarlos, es la rifa.

Es à dir: un mal tan gran ó pitjor que tots els altres.

Entre 'ls filarmónichs hi havia en los séus bons temps lo partit de 'n Gayerre y 'l partit de 'n Massini.

Entre 'ls taurómacos existian los admiradors de 'n Lagartijo y 'ls idólatras de 'n Frascuelo.

Avuy l' esperit de rivalitat tan necessari per certas personas com l' ayre que 's respira, ha trascendit als pilotaires, disputant acaloradament sobre 'l mérit respectiu de l' Irún y de 'n Beloqui.

Apreciable serà 'l merit del un y del altre, tan apreciable com vulgan; pero lo que passa demostra qu' estém avuy en condicions idènticas à las de Bizancio en los séus últims temps, quan totas las passións de la multitut estavan concentradas exclusivament en la pericia dels cotxeros del Circo.

—¡Y gran sort tenim de aixó—dirán sens dupte en Cánovas y en Sagasta, los únichs pilotaires que fá mes de vint anys que monopolisan la canxa de la nació, fentse apuntar per netas las jugadas mes brutas y fentse pagar per bonas las pifiadas mes escandalosas!

A la fi s' ha sapigut que quatre décims del bitllet premiat ab la grossa de Nadal van ser adquirits à la Habana per la segona companyia de la comandancia de la Guardia-civil de Sagua la Gran.

Tractantse de guardias-civils, pot dirse molt bé: —¡Amigo, noys, aquesta si qu' es una bona captura!...

Y no anava pas tan lluny d' oscar aquell sarsuero que cantava:

«El ser civil
es un placer.»

Dintre de poch un servey de cotxes que surtirán de Sabadell se posarán à fer la competencia al ferrocarril del Nort.

Celebraré 'l bon éxit de la nova empresa. ¡Qui sab si 'ls orgullosos factotums de la companyia del Nort encare haurán d' aprofitar algun dia aquests carruatjes per anar al hospici ab cotxe!

A la Rambla, tots els dissaptes al vespre:
—Senyoras, pel ball.
Un foraster molt entussiasta del *bello sexo*:
—Dónguimen una de ben guapa. Li adverteixo que m' agradan grassonetas.

Se queixan ab rahó alguns periódichs de que en la plassa de toros s' estiga ensinestrant à una quadrilla de noyas, ab l' idea de que prenguin part en algunas corridas de novillos.

Lo *Brusi* es qui mes censura aquest abús. Pero 'l *Diari de Barceloua*, tan aficionat à agafar las cosas desde 'l seu origen, s' olvida en la present ocasió que 'l flamenquisme y la tauromaquia, causa de aquests excessos, van pendre à Espanya gran increment à partir del triunfo de la restauració.

Y ara imitantlo, dirém ab aire doctoral:
—Suprimiu las causas y quedarán suprimits los efectos per sí mateixos.

L' altre dia al anar los bomberos à apagar un foch del carrer de Borrell, van trobarse ab que las tapas de las bocas de incendi estavan rovelladas, quedant impossibilitats durant llarch temps de valerse de l' aygua de las canyerias.

Y aixó que l' Ajuntament paga alguns funcionarios encarregats de vigilar pel bon estat de aquest element tan necessari en un cas de compromís.

Lo que deya un curiós al observar los apuros dels bomberos:

—Tapadas aquestas bocas, haventnhi tantas d' obertas à la Casa Gran!... ¡Sembla increíble!

Un amant del *bello sexo* deya:
—Jo no puch veure que 's maltracti à una dona.
—Llavoras—van observarli—si 't trobessis algun

dia al carrer ab un marit que las mesurés à la seva costella ¡qué farias?

—M' aclucaria, perque ja t' ho he dit avants; es una cosa aquesta que no la puch veure.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Pas-ta-na-ga.*
- 2.ª ID. *Ma-ta-ró.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Salt—Alts—Tals.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La gran reforma.*
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Timoneda.*
- 6.ª TERS DE SÍLABAS.—*MA RI A*
RI E RA
A RA DA
- 7.ª GEROGLIFICH.—*Un borni es un rey entre cegos.*

XARADA

Un total coneixia
tan *hu-tercera*,
que tres se 'n recordava
de sa *hu-primera*.
La pobra dona
tres compren que aixó fassi
perque es molt bona.

QUELUS Y MEGATERIUM.

QUADRAT

```

. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

```

Omplir los punts ab lletres de manera que puga llegirse 16 vegadas una freyta de América. S' adverteix que las ratllas segona y quarta, així horisontal com verticalment han d' estar formadas las quatre per una mateixa consonant.

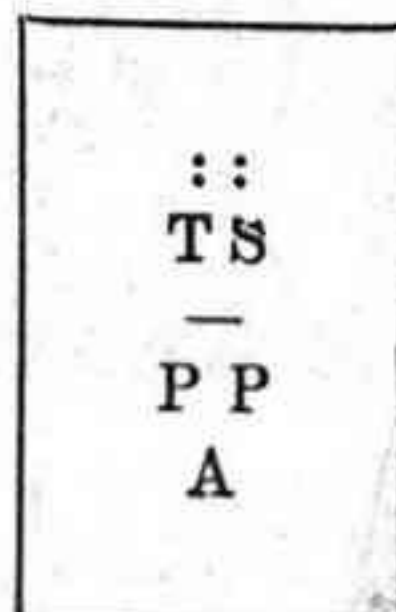
F. FERRÉ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7.—Eyna de fuster.
- 1 3 2 4 4 2.—Objecte de pastor.
- 1 5 3 3 2.—Prenda de vestir.
- 6 7 6 2.—Objecte per fumar.
- 3 2 6.—Peix.
- 5 3.—Mineral.
- 6.—Consonant.

RAMÓN TORRES.

GEROGLIFICH

Agost.

Las modas del siglo XIX

1815

1816

1816

1817

1817

1818

1818

1819

1819

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2

Obra nueva de J. M. de Pereda.

PEÑAS ARRIBA

Un tomo 8.º Ptas. 4'50.

NOVEDADES TEATRALES

LOS CONDENADOS

DRAMA EN TRES ACTOS Y EN PROSA

por B. PÉREZ GALDOS

Precio 2 pesetas.

MIEL DE LA ALCARRIA

DRAMA EN TRES ACTOS Y EN PROSA

por JOSÉ FELIU Y CODINA

Precio 2 pesetas.

Última obra de C. GUMÁ

LA SALSA DEL AMOR

ab dibuixos de M. Moliné
Preu: 2 rals.

LOS POETAS ÉPICOS CRISTIANOS

por E. PARDO BAZÁN

Un tomo 8.º Ptas. 3'50.

CARTILLA DE ELECTRICIDAD

por E. AGACINO

Un tomo 8.º en tela Ptas. 5.

COLECCION DIAMANTE

Últimos tomos publicados

GUSANO DE LUZ

por SALVADOR RUEDA

Precio 2 reales.

LLUVIA MENUDA

POR

SINESIO DELGADO

Precio 2 reales.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

—Japonesa, japonesa,
no 'm fassis fé un desatino;

treute al moment la careta
no m' enganyis com un xino!